N°. 360. DE GRONDWET. 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

ZATURDAG 22 JULIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon,
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . „ 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 70, Ned. Cour.

# De landrente.

V.

Indien de welvaart der mindere klasse, en dus de algemeene welvaart, niet afhangt van de wijze van landbezit, maar wel van de wijze van heffing der landrente, waarom, zal men zeggen, dan zulk eene bepaalde voorkeur gegeven aan den gemeentelijken aanslag der landrente, village-system? Wij gelooven, dat de redenen, die het behoud dezer instelling wenschelijk maken, èn in het belang der bevolking, èn, mogelijk nog meer, in het belang van het Gouvernement, duidelijk uiteengezet zijn in de Mem. van Toelichting; maar wij zouden niet durven zeggen, dat zij volledig zijn. Voor hen, die, met het huishoudelijk dorpsbestuur, met de regten en verpligtingen der dessabewoners onderling, jegens de hoofden en jegens het Gouvernement, door persoonlijke ondervinding of door studie bekend zijn, moge die opgave van redenen voldoende wezen: wij gelooven niet, dat zij voldoende is voor de Staten-Generaal, om, met kennis van zaken, in zulk eene hoogstgewigtige zaak te beslissen.

Wij zouden gewenscht hebben, dat de Regering de inrigting van een dessabestuur in groote trekken had beschreven, en had aangetoond, hoe, in zeker opzigt, elke dessa kan beschouwd worden als een kleinen staat op zich zelven, maar onderworpen aan de algemeene wet. Had zij er dan bijgevoegd eene meer in bijzonderheden tredende uiteenzetting der regten en verpligtingen van het dessabestuur en van de dessabewoners, zoo als die in het rapport van Lord METCALFF van 7 Nov. 1830 (1) en in het rapport van den Luit.-Gouverneur der N. W. provinciën, J. THOMASON, van 25 Sept. 1848 (2) op zulk eene uitmuntende wijze gegeven is: de Regering zou, naar ons inzien, hare roeping beter begrepen en de zaak, zonder twijfel, duidelijker gemaakt hebben.

Het laatste zal wel door *niemand*, het wenschelijke van zulke inlichtingen mogelijk door *enkelen* ontkend worden. Maar, vragen wij, was de Regering in staat, om die inlichtingen te geven, met andere woorden: kent de Regering de inrigting en werking der dessabesturen, en de regten en verpligtingen dier besturen en der dessabewoners? Wij meenen dit te mogen betwijfelen. Om welke redenen? Wij zullen ze niet uitvoerig opgeven, maar alleen de aandacht vestigen op één feit, dat, naar ons inzien, tevens een voldingend bewijs is.

Alle verpligtingen der dessabewoners spruiten voort uit het landbezit; welnu, de Regering weet niet aan wien het landbezit toekomt, wat meer is: zij heeft daaromtrent niet eens een bepaald gevoelen, of, zoo zij dit heeft, het is door haar niet medegedeeld.

De Regering heeft in de Mem. van Toel., pag. 53 *c*, teregt, gewezen op het tot dwaling leidend algemeen gebruik, om verschijnselen, die onder de opmerking vallen, te verklaren naar Europesche begrippen en verschijnselen; maar, volgens ons bescheiden oordeel, schijnt de Regering, juist in diezelfde § *c*, zich aan dat tot dwaling leidend gebruik te hebben schuldig gemaakt, door te spreken van *eigendoms*-regt op den grond. Het denkbeeld van *eigendom* is een zuiver Europeesch begrip; het Hindooregt kent alleen het regt van *bezit;* wij hebben de overtuiging verkregen, dat ook op Java toepasselijk is, wat een naauwkeurig onderzoek in Britsch-Indië geleerd heeft, dat namelijk noch het overgaan van het bestuur aan Mahomedaansche Vorsten, noch het aannemen van den Islam door de geheele bevolking, eenige verandering gebragt heeft in zakelijke regten, het minst van allen in het regt van landbezit, waaromtrent op Java alleen de adat kracht heeft.

Men vergeve ons hier eene kleine afwijking: wij vragen, is het goed, wij willen geene te sterke uitdrukking bezigen, is het goed, bij de bestaande onzekerheid, omtrent zakelijke regten, en meer bepaald omtrent landbezit, dat aan de Academie te Delft alleen het Mahomedaansche regt geleerd wordt, en de ambtenaren naar Java vertrekken, in de vaste overtuiging, dat het Mahomedaansche regt ook in quaestiën van landbezit beslissend is? Wij vragen, is dat de meest geschikte opleiding voor regterlijke ambtenaren, die naar de godsdienstige (3) wetten, instellingen en gebruiken der inlanders, volgens art. 78, zullen moeten vonnissen?

Wij gelooven, dat het juister zou geweest zijn, alleen van landbezit te spreken; maar eigendom of landbezit, aan wien het behoort, de Regering laat er zich niet over uit. Zij geeft, Mem. v. Beantw., p. 29, eene waarschijnlijke reden op, waarom in het Reglement van 1830 van grondeigendom, bij den Souverein berustende, gesproken was; meent, dat die woorden als eene onschadelijke definitie in het Reglement van 1836 zullen zijn overgenomen; maar vermeldt toch, dat reeds in 1834 door den commissaris-generaal VAN DEN BOSCH (in een officieel stuk, op last van den Gouverneur-Generaal, twee maanden later aan *alle* ambtenaren, regtstreeks of zijdelings met de cultures in aanraking staande, medegedeeld), was verklaard, dat de grond in eigendom toebehoorde aan de Javanen, met opmerking echter, dat in hetzelfde stuk beweerd werd, dat *alle gronden* op Java *gemeente-gronden* zijn. Zij voegt er eindelijk bij, dat het voorstel tot verkoop van gronden, op Java in 1849 gedaan, verschillende meeningen omtrent dat regt van eigendom aan het licht had doen komen, en dat een Raad van Indië, die vroeger het eigendomsregt van den Souverein beweerde, later erkend had gedwaald te hebben.

Na die uitvoerige inleiding, is men hoogst benieuwd en verwacht, dat nu het eigen oordeel der Regering zal uiteengezet worden; verre van daar, die uitweiding dient alleen tot toelichting van een verschil van redactie, met verwijzing naar de Mem. v. Toel., pag. 53 *c*; en wat vindt men daar? *„dat er omtrent de landrente nog groote onzekerheid bestaat, door de onvolmaakte kennis, die er bij de meeste ambtenaren omtrent de adat bestond en gedeeltelijk nog bestaat; daarom is het woord* verhuren *en* grondbelasting *weggelaten.„* Wat heeft men dan nu eindelijk hierdoor gewonnen? De Regering geeft hierop, wij zouden haast zeggen, het naïve antwoord: *„door deze bekorting is de hoofdquaestie in het midden kunnen worden gelaten„.*

Hoe? de landrente is één punt van zoo veel gewigt, dat er afzonderlijke melding van moest gemaakt worden in het Reglement; *alle verpligtingen* (het zijn de woorden van den Commissaris-Generaal VAN DEN BOSCH, en het zijn *ware* woorden) *berusten, volgens de aloude instellingen der Javanen, op den grond en niet op de personen;* en de Regering bevlijtigt zich, om het toch regt duidelijk te maken, dat zij geheel onzeker is omtrent de regten op den grond, en dus omtrent de verpligtingen, die uit het bezit of gebruik van den grond voortvloeijen; wat meer is, zij doet gevoelen, dat die onzekerheid nu eerst onlangs nog veel grooter en meer algemeen geworden is. Toen het ontwerp van wet werd ingediend, had zij ten minste omtrent eene soort van gronden nog eene gevestigde overtuiging. Zij herhaalt toch op pag. 54 wat in de eerste Mem. v. Toel. reeds gezegd was: „Dit stelsel (village-system) verdient ook „daarom aanprijzing, omdat het 't best overeenstemt „met de bijzondere omstandigheid, dat in de meeste „streken van Java *de rijstvelden gemeente-gronden zijn.„*

Men ziet het, *toen* was er, althans op dat éene punt, eene gevestigde overtuiging, *nu* is alles weder onzeker. Toen waren de *rijstvelden* gemeente-gronden; wat beduidt dit? Waren zij gemeente-gronden, zoolang er rijst op geteeld werd, en het dus rijstvelden waren? Doch wat werd er dan van die gronden, als er geen rijst op geteeld was, maar eenig ander product bijv. suikerriet? Hielden zij dan op gemeentegronden te zijn? Werden de dessabewooners, ieder individueel, er bezitters van? Wij gelooven, dat de Regering met van *rijstvelden* te spreken, de lage gronden of sawahs bedoeld heeft, en alleen dien naam bezigde, omdat de sawahs gewoonlijk voor de rijstcultuur gebruikt worden.

Is die opvatting juist, dan vervalt de zwarigheid wel gedeeltelijk, maar niet geheel. Onder rijstvelden moge de Regering verstaan hebben de sawahs in het algemeen: zij kan er zeker niet mede bedoeld hebben de tagal of hooge en de boschgronden.

Wij zullen alleen spreken van de hooge gronden: de verklaring der Regering omtrent gronden, die gemeentegronden zijn, is, zelfs in de meest uitgebreide beteekenis van het woord, rijstvelden alleen beperkt tot sawahs. De hooge of tagalgronden kunnen er niet mede bedoeld zijn; deze zijn dus geene gemeentegronden. Wat zijn zij dan volgens het oordeel der Regering? Bij het volstrekte stilzwijgen daaromtrent bewaard, is het moeijelijk eene gissing te wagen. Eene zaak echter is zeker: ook van die hooge gronden wordt landrente betaald. Wij zouden bijna durven in twijfel trekken, of de gemeentelijke aanslag zoo veel gemakkelijker en aanprijzenswaardiger wordt, omdat een gedeelte der tot de dessa behoorende velden geene gemeentegronden zijn, maar toebehooren aan....... wij weten er niets beters op dan hier te laten volgen een vraagteeken?

Wij houden het voor een groot geluk, dat de Regering, de in de eerste Mem. v. Toel. zoo bepaald uitgesprokene, en in de tweede Mem. v. Toel. herhaalde overtuiging, nu, blijkens de Mem. v. Beantw., heeft laten varen; geheele onzekerheid schijnt hier nog beter, dan halve zekerheid.

Waar de *landrente* geheven wordt volgens den gemeentelijken of dorpsaanslag, zorgt de Gouverneur-Generaal, dat daarmede overal worde voortgegaan. Wij hebben niets tegen dit voorschrift in te brengen: de gemeentelijke aanslag, is, volgens onze vaste overtuiging, voor eene Indische maatschappij de beste wijze van heffing der landrente. De onzekerheid omtrent het landbezit kan geen bezwaar zijn tegen de voortdurende heffing der landrente op die wijze; wij zouden zelfs gaarne gezien hebben, dat de wet verder ging, en aan den Gouverneur-Generaal de zorg opdroeg om te onderzoeken of die ook niet op andere plaatsen, waar nu het ryotwar of zemindary-stelsel bestaat, zou kunnen ingevoerd worden; omdat wij overtuigd zijn dat het village-system even goed als het ryotwar-system en stellig beter dan het zemindary-system, het bestaande individuele landbezit kan verzekeren en dat het de inwendige vrije dorpshuishouding in stand doet blijven, terwijl het daarenboven bij eene min kostbare perceptie meerdere zekerheid aan de schatkist geeft.

De Regering meent, dat naast die verpligting ook waarborgen moeten geplaatst worden, om te verhoeden, dat de belasting een karakter aanneme, strijdig met de landsinstellingen. Wij eerbiedigen die meening en stellen vooral de bedoeling, waarmede zij in het Reglement is opgenomen op hoogen prijs; maar wij vragen: zal de Gouverneur-Generaal billijke grondslagen *kunnen* vaststellen, vóór dat er zekerheid bestaat omtrent het bezit van den grond? Wanneer, bij nader onderzoek, mogt blijken, waaraan wij niet twijfelen, dat ook op Java, evenzeer als in Britsch-Indie onder het meest zuivere village-system, zoo niet overal, dan toch in verreweg de meeste dessa's individueel landbezit bestaat, zal dan de taak van den Gouverneur-Generaal niet veel omvattender worden? Zal dan bij de opmeting en classificatie der in elke dessa begrepen velden, (welke wij met het grootste genoegen zagen, dat door de Regering als een der te nemen maatregelen vermeld wordt) niet elk veld afzonderlijk moeten opgemeten, en de daarop rustende landrente en personele verpligtingen in het dorpsboek moeten aangeteekend worden? Zal de eigendomsovergang tusschen de hoofden der huisgezinnen onderling in elke dessa, niet gemakkelijk, zeker en onkostbaar moeten gemaakt worden? Zullen niet alle de

---

(1) Zie Appendix No. 84 van het Rapport der Commissie van Enquête dd. 16 Aug. 1832.

(2) Zie Fifth Report on Indian Territories pag. 105.

(3) Kan men zeggen *godsdienstige* wetten? Zoo ja, blijkt het dan, duidelijk genoeg, dat het bijvoegelijk naamwoord alleen betrekking heeft op *wetten*. Bij herhaling van het lidwoord schijnt twijfel onmogelijk.

velden tot de dessa behoorende, de sawahs niet alleen, maar ook de tagal en boschgronden moeten opgemeten, en de grenzen van elke dessa juist bepaald worden? Zullen niet wanneer in eene dessa gronden gevonden worden bestemd voor het onderhoud van armen en priesters, of in plaats van bezoldiging voor dorpsambtenaren, gronden die nimmer in de landrente hebben bijgedragen, zullen die vrijgesteld moeten blijven van de landrente? Zal door titels gestaafde vrijstelling van landrente niet moeten geëerbiedigd en verzekerd worden?

Wij zouden deze vragen nog zeer kunnen vermeerderen; maar wij gelooven, dat dit weinige genoeg zal zijn, om de onmogelijkheid te doen inzien der vaststelling van billijke, vaste en algemeen geldende *grondslagen*, binnen een bepaalden tijd.

*Beginselen* vast te stellen houden wij voor mogelijk: bijv. de landrente te bepalen op het gemiddelde bedrag van de tien laatste jaren; nu wettig bestaande vrijstellingen te eerbiedigen; alle velden, ook de woeste gronden, aan te slaan, maar de landrente niet te vorderen, zoo lang ze niet in cultuur gebragt zijn; zooveel mogelijk, door vrijwillige overeenkomsten, de fiscitеit der landrente te bevorderen, en vele andere, die niet noodig zijn, nu op te sommen.

Maar, gesteld het ware mogelijk, binnen een bepaalden tijd billijke grondslagen vast te stellen, dan nog meenen wij, dat de wijze, nu voorgeschreven, zeer bedenkelijk is.

---

Met eenige bevreemding lazen wij in *de Nederlander* No. 1240 de volgende zinsneden:

„Het is niet onmogelijk dat althans de Christelijk-historische „rigting, *inzonderheid bij het volk buiten den kring door de* „*kieswet afgebakend*, veld gewonnen heeft."

„Ook behoeven velen *uit de lagere standen* (*al maken ze geen* „*aanspraak op kiesbevoegdheid*) in de behartiging der hoogste „belangen van Kerk en Vaderland voor velen uit de vermogende „klassen welligt niet achter te staan."

We hebben na den afloop der verkiezingen van *Mei* 1853 tot vervelens toe moeten hooren van een *nationalen* zin, van de roemrijke politieke manifestatie door *de Natie* aan den dag gelegd en van zoo vele groote woorden, die in den mond der anti-revolutionaire partij en in de pen van de Redactie van *de Nederlander* geen anderen zin mogten hebben dan eene onbewimpelde erkentenis, dat *de meerderheid der kiezers* eigenlijk *de kern der Natie* uitmaakt.

En *nu* diezelfde meerderheid op nieuw haar wil heeft kenbaar gemaakt, wordt hoogere waarde gehecht aan *het volk*, buiten den kring door de kieswet afgebakend! *Nu* worden zij, die „geen aanspraak maken op kies„bevoegdheid," *nu* worden „de lagere standen in de „behartiging der hoogste belangen van Kerk en Va„derland" voorgetrokken „aan velen uit de vermogende „klassen!"

Het behoort tot de eigenaardigheden der anti-revolutionaire partij, om het oordeel over personen en zaken te wijzigen, al naar dat, zoo als men in het dagelijksch leven zou zeggen, „het in de kraam te pas komt."

Indien *wij* de stoutheid hadden dergelijk betoog als *ons* gevoelen mede te deelen: men zou niet wachten met dat „liberalisme" eens ter dege uit te luchten; maar omdat „de vrienden" zoo iets verklaren, zal het wel betamelijk zijn en geen socialistische of communistische kleur dragen?

We weten nu, dat men uit wrevel het oog slaat naar „de armen en geringen naar de wereld." (De ongeloovigen en godloochenaars zouden deze welligt *proletarii* noemen.) En als men nu die eenvoudigen op gemoedelijken toon, bij openbare godsdienstoefeningen of op bijzondere godsdienstige bijeenkomsten, bijbellezingen, bidstonden enz., de gewigtige belangen van Kerk en Vaderland op het harte drukt en hun de bevoegdheid tot beslissing in menig kerkelijk en staatkundig vraagstuk toekent, dan is daarvan wel iets te wachten voor de toekomst; en dan kan het van één zalvend gebed of van ééne indrukwekkende toespraak afhankelijk zijn, of men, onder de leuze van: „Geef den Keizer, wat des Keizers is, *maar* Gode wat Godes is," of „men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan de menschen," *op het kiesbevoegde deel der Natie in sommige districten*, tot beveiliging van haardsteden en altaren, en ter eere Gods, wrake oefent in den naam van Hem, tegen wien men strijd gevoerd heeft door de niet-herkiezing van de heeren GROEN en VAN DER BRUGGHEN.

Het doel toch heiligt de middelen!

---

*De Nederlander* geeft in No. 1242 *drie* voor één practisch voorbeeld van *verbuigen* der Grondwetten of constitutiën, als:

*a.* „*Verbuigen* noemen we de wijs, waarop uit de *zorg* in de „Grondwet van 1815 voor het *onderwijs* aan de Regering op„gedragen *regeling* en *beheer* afgeleid werd."

*b.* „*Verbuigen* de invallende gedachte van *de Wekker*, vol„gens welke vrijheid van *onderwijs* in art. 194 der Grondwet „geen vrijheid tot het *openen van eene school* beteekenen zou."

*c.* „*Verbuigen* ook de redenering volgens welke *de Grondwet* „het voorstel van den heer Groen als onvereenigbaar, zoowel „met Art. 194 als met het *derde der additionele artt.* der ge„wijzigde Grondwet beschouwt."

Men zal moeten toestemmen, dat de constitutionnele partij geen deel hebben kan aan de feiten, onder de beide eerste voorbeelden aangeduid. Zij mag zich op een gunstiger oordeel beroepen. In 1846 werd gezegd: „Ik twijfel, of de partij der beweging voor het oogen„blik kans op groote voordeelen heeft; algemeen begrijpt „men, dat een wankelbaar gebouw, welks grondslagen „men niet verbeteren wil, alleen door onbewegelijkheid „eenigen tijd kan blijven staan; ik zou meenen, dat „het Gouvernement in de tegenwoordige gesteldheid „van zaken en begrippen een steun vindt, waarbij het „bijkans alles wat het goedvinden mogt, zonder tegen„spraak, of althans zonder tegenstand, zou kunnen „verrigten. Ik ben dus overtuigd, dat zij, door wie „alsnog eene oppositie, althans een overblijfsel en een „schijn van oppositie gevormd wordt, bij voortduring „meer stof tot een klaag- dan tot een triumfzang zullen „hebben." (*)

Men was meer geneigd tot herziening of wijziging, op kleiner of grooter schaal; omdat men juist tegen *verbuiging* oppositie voerde.

(*) Ongeloof en Revolutie blaz. 417.

---

Bij de beraadslaging over art. 8 der armenwet, luidende aldus:

„Alle niet door het Staats- of provinciaal gezag op„gerigte Gods- en werkhuizen, die behooren tot de „instellingen, vermeld onder litt. *a* en *d* van art. 2, „zijn, onverminderd het toezigt dat daarop, in verband „met hunnen oorsprong, stichtingsbrief of andere ver„ordeningen, door anderen moet worden uitgeoefend, „onderworpen aan het toezigt van het gemeentebestuur.

„Van Onzentwege kan, zoo dikwerf Wij dit noodig „oordeelen, door een plaatselijk onderzoek in die en „in provinciale Gods- en werkhuizen worden nagegaan, „of zij aan hunne bestemming blijven beantwoorden," werd door den heer Thorbecke het volgende gezegd:

„Ik wil dit artikel niet uitvoerig behandelen. Ik beschouw het als een deel van het algemeene concessie-stelsel, dat mij voorkomt het karakter dezer wet te zijn; maar ik mag mij niet onthouden te verklaren, dat *deze* concessie naar mijn gevoelen grenzenloos is en minder dan eenige andere te verantwoorden, bij de misbruiken, die door de besturen dezer godshuizen kunnen worden gepleegd en, blijkens de ondervinding, zoo dikwijls gepleegd zijn.

„Die godshuizen, voor zooveel zij kerkelijke en andere bijzondere gestichten zijn, te laten buiten alle publieke contrôle, inzage of toezigt, dat de gemeentewet in artt. 146 en 179 litt. *t* en *u* reeds had voorbereid; dit schijnt mij — welke concessiën men zich ook verpligt rekende te doen — alle maat te buiten te gaan.

„Het geldt hier niet alleen het belang van degenen, welke in die godshuizen worden verpleegd, niet alleen de trouwe nakoming van den wil der stichters, maar het geldt hier een toezigt op het beheer van een personeel, welks keuze men geheel niet in zijne magt heeft, en ik behoef der Vergadering niet te herinneren, hoe het personeel dier besturen zoo dikwijls, zelfs bij zeer gewigtige instellingen, in groote steden is zamengesteld.

„Ik zal aan de Vergadering niet herinneren welke klagten zeer dikwerf over die zamenstelling en over het beheer dier gestichten zijn gerezen.

„Ik zal niet terugkomen op punten, die ik hoofdzakelijk reeds heb behandeld; maar alleen verzoeken, dat er gestemd worde, om, door mijne stem althans, protest tegen eene verzaking als deze te doen hooren."

Wij achten het van groot belang, dat protest, in het *Bijblad* van de *Staats-Courant* als verscholen, in gedachtenis te houden. Menige bijzondere instelling werd gesticht, zonder eenigen waarborg voor de duurzaamheid harer oorspronkelijke bestemming dan het openbaar toezigt der overheid. Menig misbruik werd, uit vrees voor dat toezigt, gekeerd. Hoever gaat het kerkelijk toezigt op de kerkelijke instellingen van liefdadigheid? Welke heilzame strekking heeft te dien aanzien de kerkelijke visitatie bij het Hervormd Kerkgenootschap, die, volgens de kerkelijke verordeningen, slechts om de drie jaren persoonlijk geschiedt, en zich nu reeds in bloote vormen oplost? Welke waarborg bestaat er voor de strikte inachtneming der bepalingen betreffende inrigting en bestuur der kerkelijke en bijzondere instellingen, waarvan bij art. 7 der Armenwet gesproken wordt, zoo zij aan het bij art. 8 omschreven toezigt zijn onttrokken.

Wij zouden die vragen, niet ontleend aan fictieve beschouwingen, maar voortgevloeid uit de kennis van hetgeen de ondervinding leert, kunnen vermeerderen; maar wij bepalen ons nu tot de herinnering aan het protest opdat men zich, bij voorkomende gevallen, er aan kunne spiegelen, op welk een hellend vlak men zich bevindt, als men toegeeft aan een volkswaan van den dag.

# Buitenland.

### ALGEMEEN OVERZIGT.

Ook heden zijn wij weder verpligt slechts een kort overzigt te geven van den toestand van de buitenlandsche aangelegenheden. Wij zijn daartoe genoodzaakt, zoowel door de ruimte, die door de belangrijke beraadslaging in de Tweede Kamer, als die, welke door onze hoofdartikelen welke onafgebroken behooren te worden voortgezet, word ingenomen.

De strijd in het Oosten levert ook heden weinig belangrijks te vermelden op. Volgens eene telegrafische depêche uit Konstantinopel, inhoudende berigten tot 10 Julij, zou op de grenzen van Imerelië een groote slag zijn geleverd waarbij de Russen het onderspit moeten hebben gedolven. De heer von Bruck, de Oostenrijksche Internuntius zou den ouden toestand, waarin de Vorstendommen met betrekking tot de regtsbedeeling verkeerden, hersteld willen zien. Lord Stratford de Radcliffe, de Engelsche gezant daarentegen eene nieuwe organisatie op dat punt verlangen. De Porte helt tot het gevoelen van den heer von Bruck over. De admiraals Dundas en Hamelin bevinden zich te Varna. Omer-Pacha heeft zich naar het Engelsche leger begeven.

Men wil, dat ondanks al hetgeen reeds daaromtrent gemeld is, dat de verbondene troepen nog niet den Donau zijn overgetrokken, maar zich onder bevel van generaal Canrobert te Routschouk zamentrekken. De Turken zouden dus alleen de Russen bij Giurgewo hebben geslagen. Men wilde zelfs gisteren te Parijs weten, dat het Fransch-Engelsche leger dan eerst een werkzaam deel aan den strijd in de Vorstendommen zou nemen, wanneer de Oostenrijkers hunnerzijds de Vorstendommen binnenrukken. Indien dit waar mogt zijn, dan zullen de verbondene mogendheden hunne legers nog wel vooreerst buiten den strijd houden, daar Oostenrijk nog steeds, naar het schijnt, den weg der onderhandelingen niet verlaat.

De maarschalk de Saint-Arnaud heeft 4000 man naar Circassie gezonden.

Er is niets nieuws van de vloten in de Oostzee of de Zwarte zee. De berigten uit Konstantinopel melden intusschen, dat de Russche flotille op den Donau in groot gevaar verkeert, daar de geallieerden zich van de forten aan de monding van die rivier hebben meester gemaakt en kleine oorlogsstoombooten de rivier zijn opgezeild, om die flotille op te zoeken.

De Fransche vloot is gisteren morgen uit Calais gezeild met het overige gedeelte van het expeditie-corps, naar de Oostzee, dat niet op de Engelsche vaartuigen kon ingescheept worden. Ten vijf ure heeft de *Reine Hortense* aan boord hebbende den generaal Baraguay d'Hilliers en zijn staf, het anker geligt. Ten negen ure verdween het laatste fregat aan den gezigteinder.

Op Spanje is de aandacht op dit oogenblik voornamelijk gevestigd. De vraag is thans niet meer, of de opstand zal zegevieren, maar wel, wat zal daarvan het gevolg zijn? «De opstand heeft volgens de laatste berigten reeds gezegevierd.» Die berigten zijn hoogst tegenstrijdig wat den uitslag betreft. Zeker is het, zoo als wij gisteren hebben gemeld, dat in de voornaamste steden van Spanje zoowel het leger als de bevolking, zoowel de burgerlijke als de militaire autoriteiten, zich voor den opstand hebben verklaard.

Maria Christina, de Koningin-moeder is gevlugt en naar Frankrijk vlugten. Men wil reeds weten dat zij even als bij eene vroegere ballingschap op Malmaison bij Parijs, zal vestigen. Madrid is in opstand. De bevolking en de bezetting hebben zich den 17den voor de insurrectie verklaard. Het ministerie is gevallen en graaf San Luis, minister-president, heeft de vlugt genomen. Espartero en Zabala hebben zich bij het leger der insurgenten aangesloten.

Dit zijn de berigten, die ons door den telegraaf zijn medegedeeld. De *Echo Universel* daarentegen wil weten, dat de Koningin aan de wenschen van de opstandelingen heeft toegegeven, en eene verandering van ministerie beloofd had. Zij zou een vrijgeleide voor hare moeder Maria-Christina, gevraagd hebben, die naar Frankrijk trekt. Dit berigt komt geenszins overeen met hetgeen de overige telegrafische tijdingen melden, en behoort dus allezins nader bevestigd te worden. Indien toch de Koningin in de wenschen der opstandelingen heeft toegestemd, toestemmen en hare moeder heeft verwijderd, dan zien wij niet in, hoe het daarmede is overeen te brengen, dat Madrid, dat tot nog toe aan de Koningin getrouw was gebleven, in opstand is gekomen. Voor alsnog betwijfelen wij dus de juistheid van het berigt van de *Echo*, dat nog van geene zijde is bevestigd.

Hoe het ook zijn moge, of de Koningin aan den eisch heeft toegegeven, of aan den stroom geen weêrstand heeft kunnen bieden, en evenwel door verkeerde raadslieden geleid, niet heeft willen toegeven, zooveel is zeker, dat alle partijen zich tegen het regeringsstelsel hebben verklaard, dat wij gerustelijk als gevallen mogen beschouwen. Wat geschieden zal schen is nog geenszins te voorzien, al mogt het berigt van de *Echo* later bevestigd worden, welke gevolgen de nu eenmaal losgebarste opstand zal hebben. Alle partijen toch zijn te wapen gesneld, zoowel de progressisten en de voorstanders van de constitutie van 1837 en 1812, de unionisten (zij, die eene vereeniging der Kroonen van Portugal en Spanje verlangen), als de republikeinen. Alleen de Carlisten hebben zich tot nog toe niet vertoond. Eene bijeenroeping van de algemeene Cortes schijnt onvermijdelijk, en de gevolgen van den burger-oorlog, die door de raadslieden van Koningin Isabella in het leven geroepen, schijnen ons voor alsnog niet te berekenen kenbaar. Het is te hopen, dat de Kroon niet door onconstitutionnele handelingen van eene regering

hoopen; voor alsnog schijnt de leus van de insurgenten: trouw aan de Koningin en de eerlijke uitvoering eener liberale constitutie te zijn.

In de zitting van het Lagerhuis van eergisteren heeft lord John Russell medegedeeld, dat de regering aanstaanden Maandag een nieuw crediet van 3,000,000 pd. st., tot voortzetting van den oorlog, zal aanvragen.

De Sardinische Kamers zijn den 17 dezer gesloten, nadat de Senaat het wetsontwerp betrekkelijk de successieregten, met 35 tegen 17 stemmen had aangenomen.

# Binnenland.

## Staten-Generaal.

### Tweede Kamer.

ZITTING VAN VRIJDAG, 21 JULIJ.

Zijn ingekomen de geloofsbrieven van het nieuw benoemd lid der kamer, den heer Huguenin, die verzonden worden aan eene commissie, bestaande uit de heeren: van Goltstein, Meeussen en Mackay.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der beraadslagingen over het ontwerp tot vastelling van het Reglement op het beleid der Regering in Ned.-Indië.

Vooraf worden eenige rapporten op petitien, betrekkelijk het ontwerp uitgebragt. Daaronder behoort een adres van den heer Kruseman en andere boekhandelaars, namens de vereeniging voor de belangen des boekhandels tegen de bepalingen van het reglement omtrent de drukpers. Ter griffie.

De beraadslagingen worden thans hervat.

Art. 13. (nopens de eeden door den vice-president en de leden van den Raad van Indië) wordt zonder beraadslaging aangenomen.

Art. 14. (het geval regelende van het openvallen van het ambt van vice-president van den Raad) wordt mede zonder discussie aangenomen.

Art. 15. (over de vervanging van den Gouv. Gen. bij ziekte of afwezendheid.) De heer SLOET TOT OLDHUIS vraagt eenige inlichtingen omtrent den zin van het artikel.

De MINISTER VAN KOLONIEN zegt, dat de bedoeling is om den geregelden gang van zaken te verzekeren. De woorden »een en ander« slaan op de wijze van voorziening en tegelijk dat het zal geschieden overeenkomstig hetgeen de Gouv. Gen. zou doen, zoo hij zelf tegenwoordig ware.

Art. 15 wordt hierop zonder stemming aangenomen.

Art. 16 de vervanging van den Gouv-Gen. bij openvalling zonder dat de opvolger benoemd is wordt mede aangenomen.

Art. 17. De heer VAN GOLTSTEIN vraagt of het artikel de strekking heeft om het bestuur te versterken of te verzwakken. Hij beschouwt het vooralsnog in laatstgemelden zin. Hier is eene tusschenpoozing in de waarneming van het gezag bij de openvalling van de waardigheid van den Gouv.-Gen.; indien er een vice-president aanwezig is, volgens het artikel wordt in dat geval een kieskollegie benoemd uit hooge ambtenaren, die dan de waardigheid van Gouv.-Gen. tijdelijk aan een der leden van den Raad opdraagt. De Spr. zou liever bij het art. zelf de waardigheid zien opdragen aan het oudste lid van den Raad. Dan heeft er geen tusschenruimte plaats, in welke er geen gezag bestaat.

De heer VAN LENNEP treedt in eenige aanmerkingen op de Redactie. De heer BAUD antwoordt op het bezwaar van den heer van Goltstein, dat, als er sprake was van kortstondige waarneming der vervanging, dat hij dan kon toegeven dat het oudste lid van den Raad, naar ancienneteit optrad. Maar als het geval zich voordoet, dat de waarneming langer duren kan, dan is het beter, dat de bekwaamste, bij keuze, worde aangewezen.

De MINISTER refereert zich aan hetgeen door den heer Baud tot behoud van het artikel is bijgebragt, en geeft voor een gedeelte toe aan de bedenking van redactie van den heer van Lennep. — Z. Exc. neemt diensvolgens eenige taalverbeteringen over.

De heer VAN GOLTSTEIN blijft bij zijne bedenking volharden. Het is misschien waarschijnlijk, dat door dit kiescollegie de bekwaamste zou worden gekozen, maar er kan ook eene andere waarschijnlijkheid zijn, dat namelijk hij gekozen worde, die zich het meest aangenaam bij de hoofdambtenaren, die kiezen moeten heeft weten te maken.

De heer ROCHUSSEN geeft de voorkeur aan het artikel, zoo als het door de Regering is voorgedragen. Sedert de vorige eeuw heeft dergelijke wijze van voorziening bestaan. Sedert is dit in alle volgende reglementen gesanctionneerd.

De heer VAN GOLTSTEIN zegt, dat de heer Rochussen een nieuw argument heeft aangevoerd. Dat argument was: het is altoos zoo geweest, laat het dus maar blijven. Maar dat weegt bij Spr. niet. De vraag is, of het goed of niet goed is, en in het laatste geval, moet men verbeteren, al hadde het nog zoo lang bestaan.

De heer BAUD maakt nog eenige nadere opmerkingen voor het behoud van het artikel.

Bij stemming wordt het amend. van den heer van Goltstein verworpen met 50 tegen 4 stemmen. Voor de heeren van Goltstein, Luyben, Reinders en Westerhoff.

Daarna wordt 't artikel 17 aangenomen, nadat vooraf door den minister, om genoegen te geven aan den heer van Lennep, het woord gesloten (voor het woord stembus) opgenomen is.

Artt. 18 en 19 worden zonder beraadslaging aangenomen.

Art. 20. De heer DONKER vraagt wat de Regering weerhouden heeft om ook voor den secretaris van den Raad van Indie dezelfde bepalingen omtrent de bloedverwantschap op te nemen, als voor de secretarissen van het gouvernement.

De MIN. zegt, dat er wel in art. 9 staat dat er bij den Raad van Indië een secretaris zal zijn, maar tot dusver heeft men dit laten waarnemen door een der secretarissen van het Gouvernement. De uitsluiting behoeft dus geene uitbreiding te ondergaan.

Art. 20 en 21 worden daarna aangenomen.

De algem. beraadslagingen worden geopend over Hoofdst. II (van de bevoegdheid en de pligten van de Reg. van N. I.)

De heer VAN NISPEN treedt in eenige beschouwingen omtrent de gegevene bevoegdheid tot schorsing van wetten, bevelen en verordeningen, die hier tot stand zijn gebragt of van hier zijn uitgaande. Hij wil aan de Reg. veel magt toekennen, in aanmerking nemende, den exceptionnelen toestand der O. I. bezittingen, maar wat hier voorgesteld wordt gaat te ver. Art. 24, 25 en 26 geven te uitgebreide bevoegdheid. Hij geeft toe, dat er omstandigheden kunnen zijn, die schorsing of niet uitvoering noodig maken, maar artt. 24—26 gaan veel verder. Zoo iets heeft tot dus ver nog nooit bestaan. De opperbestuurder heeft tot nu toe nimmer zulk eene magt op den landvoogd verleend. Spr. vraagt of het dan voorzigtig en raadzaam zou zijn, dit nu bij deze wet te doen.

De heer VAN BOSSE erkent, dat de tegenwoordige redactie veel verbeterd en beter dan het oorspronkelijke is, maar hij heeft ook nu nog bezwaren, meer voortkomende uit hetgeen er niet, dan hetgeen er wel instaat. Ook weegt bij hem het bezwaar van den heer van Nispen nopens de exhorbitante magt aan den Gouv.Gen. gegeven om zelfs wetten te schorsen. Spr. voegt daar nog bij, dat zelfs dit eigen reglem. van de schorsing of niet uitvoering, niet is uitgesloten. Hij brengt dit in verband met de vreemde denkbeelden, die nu en dan over de kolonien verspreid worden. B. v. de Minister heeft eergisteren aan het slot zijner rede, de kolonien genoemd: *bezitting van de kroon*, en dat zijn zij niet volgens de uitdrukkelijke bepalingen der Grondwet. Het zijn bezittingen van *het Rijk*. Bij zulke begrippen, acht hij te eer waarborg noodig voor de exhorbitante magt van den Gouv. Gen. Zijn tweede punt van bezwaar is, dat de Indische pensioenen niet bij de wet geregeld zijn.

Hij treedt vervolgens in eene breedvoerige en zaakrijke omschrijving van de stelsels van inwendig beheer, door bevoegde deskundigen, die niet van afbreken houden, voorgestaan en schetst hoe zij denken over de handelwijze der inlandsche hoofden; hoe zij voor de uitbreiding van het personeel der Europesche beambten zijn om orde en rust te handhaven en de inlandsche bevolking tegen vexatie of mishandeling te beveiligen. Hij brengt dit in verband met hetgeen dienaangaande in het voorloopig verslag is opgemerkt en vraagt of er middelen van verbetering werden aangewezen, en komt tot de slotsom dat hij bepalingen mist, bestemd tot toepassing van een goed stelsel van bescherming der inlandsche bevolking tegen willekeur tegen wien ook, en tot goede toepassing en uitvoering van gewigtige beginselen van inwendig beheer, terwijl hij integendeel in het ontwerp bepalingen aantreft, die lijnregt tegen dat stelsel aandruischen.

De heer STOLTE betoogt mede de noodzakelijkheid van vermeerdering van personeel van ambtenaren in Indië: maar kan niet zien, hoe dit voorzien zou kunnen worden bij het reglement.

DE MINISTER VAN KOLONIEN verdedigt de magt, gegeven aan den Gouv. Generaal om wetten en besluiten buiten werking te stellen, of de uitvoering daarvan te schorsen. Die magt is, volgens den Min., in sommige opzigten noodzakelijk ook niet nieuw; want die magt was hem steeds bij zijne instructie gegeven. De wetgevende magt, aan den Gouv. Generaal in Indië toegekend, wordt mede door den Min. verdedigd, op grond, dat niet in elk speciaal geval tijd en gelegenheid is, om, zonder schade der koloniën of van 't Moederland, eene regeling in Nederland te kunnen afwachten.

Wat het ontbreken van bepalingen omtrent pensioenen betreft, merkt de Minister op, dat, aangezien van de regeling bij de wet van dat onderwerp in de Grondwet niet wordt gesproken, ook die pensioenen bij de wet niet behoeven te worden geregeld. Aangaande de geopperde bezwaren betrekkelijk het gemis van bepalingen over het finantieel huishouden van Indie, verwijst de Min. naar hetgeen daaromtrent reeds vroeger bij de algemeene discussien is gezegd. De Min. meent voorts, dat het vermeerderen van het personeel der ambtenaren is de taak van het uitvoerend gezag en hij kan in deze kamer daaromtrent geene belofte geven. Niettemin zal niets verzuimd worden wat strekken kan, om de heilzame verordeningen betrekkelijk het lot der inlandsche bevolking naauwkeurig te doen handhaven en naleven.

De heer VAN NISPEN ontwikkelt op nieuw zijn gevoelen, gestaafd door voorbeelden, dat het betoog des Min. omtrent de noodzakelijkheid van de descretionnaire magt des Gouverneurs-Generaals den toets van een grondig onderzoek niet kan doorstaan; en bewijst juist uit art. 4 van de instructie van den G.-Gen., dat die magt hem thans, op een enkel en bepaald geval na, is ontzegd. Waarom zou die magt *nu* op zoo schroomelijke wijs worden uitgebreid terwijl de koning zelf tot nu toe zulks niet oirbaar heeft geacht?

Ook de heer VAN BOSSE komt op zijne rede terug. Hij gelooft o. a. dat de Regering in vele opzigten *het bestuur des konings* aan banden heeft gelegd zonder noodzaak (en hierbij wijst Spr. o. a. op art. 41 en art. 72); en waarom zou zij nu aarzelen het beginsel te radiceeren, om tot bescherming der inlandsche bevolking zoo vele Europesche ambtenaren aan te stellen, als noodig zal worden bevonden?

De heer VAN HOEVELL meent wél te doen om zijne bezwaren over verschillende onderwerpen in dit hoofdstuk voorkomende, uit te stellen tot dat de daartoe betrekkelijke artikelen zullen worden behandeld. Slechts één punt zal Spr. behandelen, namelijk de wetgevende magt aan den Gouv.-Generaal toegekend. Spr. ziet in dit reglement de strekking, om het beginsel aangaande dit onderwerp, in de scheepvaartwetten neêrgelegd, weder terug te nemen. Daartoe verwijst Spr. naar art. 131, ten gevolge waarvan de Gouv.-Generaal zelfs de tarieven van in- en uitvoer zou kunnen veranderen, of schorsen, ondanks het verbod daartegen in de scheepvaartwetten opgenomen. Voorts vroeg Spr. of hij, *even zoo zeer als de Minister*, zich mag beroepen op de instructie van den G.-Generaal, die aan de leden is ter inzage gelegd »*onder geheimhouding*«, en daarover in de Kamer te spreken? Wanneer de minister argumenten put uit een stuk, dat als »*geheim*« is medegedeeld, dan mag aan de leden wel het regt niet onthouden worden, over gelijk stuk te spreken.

De heer ROCHUSSEN bestrijdt de meening des heeren van Nispen omtrent de magt des Gouv.-Gen., vooral op grond, dat die magt ontleend wordt niet alleen aan art. 4 zijner instructie, maar aan de slotbepaling der algemeene bepalingen van wetgeving voor Indie, ingevoerd op 18 Mei 1848, waar aan den Gouv.-Gen. eene algemeene volmagt tot wijziging of opheffing van wettelijke bepalingen werd gegeven.

De heer BAUD ziet het nut niet in van de algemeene beschouwingen, die toch telkens bij de artikelen zullen moeten terug komen. Hij zou derhalve niet 't woord gevraagd hebben, ware 't niet noodig, reeds nu, na de gevoerde discussiën, zijne opinie te zeggen over de magt van den G.-Gen. (De heer BAUD was tevens van meening, dat, al haalde de Minister van zijne plaats artikelen aan uit geheime stukken, de leden daarom het regt niet hadden, het geheim op te heffen.) Volgens den Spr. behoorde de uitbreiding, gegeven hier te lande aan de Wetgevende Magt in koloniale zaken, in verband met het regt van amendement, door de Tweede Kamer uitgeoefend, gepaard te gaan met eene uitbreiding van de magt des G.-Generaals tot schorsing, opheffing of wijziging van wetten. Hij was derhalve vóór 't geen de Minister had voorgesteld.

De heer V. NISPEN meent, dat de slotbepaling, waarop de heer Rochussen heeft gewezen, geene betrekking had tot politieke wetten; en vraagt of de bepaling in eene latere wet niet kan beperken de bevoegdheid, door eene vroegere wet verleend?

DE MINISTER VAN KOLONIEN treedt op nieuw in eene wederlegging van de, tegen de algemeene strekking van het 2de hoofdstuk aangevoerde bezwaren. Die wederlegging komt in de hoofdzaak neder op het reeds vroeger door den Min. gezegde; herhaling achtten wij derhalve overbodig. Wat de vraag betrof, door den heer v. Hoëvell gedaan, merkte de Minister op, dat hij de definitie niet aanneemt, door dien heer gemaakt; en dat het verbod van geheimhouding niet wordt opgeheven al is het dat de Minister naar zoodanig geheim stuk heeft verwezen.

Daarna werden de algemeene discussiën over het 2de hoofdstuk gesloten.

De artt. 22 en 23 worden aangenomen zonder discussie.

Bij art. 24 vraagt de heer Thorbecke wat het onderscheidende begrip is tusschen het uitstellen *van afkondiging* en *uitvoering* van wetten of *koninklijke besluiten*, en of het niet in elk geval beter ware te lezen *koninklijke bevelen?* De minister zegt: *afkondiging* betreft bij uitsluiting *wetten*; *uitvoering besluiten*; terwijl het bovendien niet alleen geldt algemeene verordeningen, zoo als art. 34 zegt, maar ook andere besluiten, *bevelen*.

De heer THORBECKE gelooft, dat de Minister zich behelpt met 't geen Spr. zelf dien Minister had aan de hand gedaan, maar geenzins zijn bezwaar heeft opgeheven. Spr. blijft gelooven, dat art. 24 in strijd is met art. 34. — De Minister daarentegen blijft meenen, dat er nog andere »*besluiten*« bestaan dan die in art. 34, onder de algemeene verordeningen zijn opgenoemd. — De heer VAN NISPEN wenscht, dat art. 24 worde afgestemd, opdat niet aan den Gouv.-Gen. worde toegekend eene grootere magt, dan hem tot dus ver was verleend.

De heer GODEFROI verdedigt het artikel der Regering en beweert; dat in elk geval de Staten Generaal later zullen beoordeelen of de Gouv. Generaal al dan niet regtmatig had gehandeld. De heeren v. NISPEN en v. HOËVELL dringen nog nader op hun gevoelen aan; laatstgenoemde stelt zelfs eene andere lezing van het art. voor, die evenwel door den Minister niet wordt aangenomen; daarentegen vereenigt zich de Min. met het voorstel van den heer GODEFROI (mede-arbeider der Wet), om achter het woord *besluiten* te voegen de woorden: »*en bevelen*«. De heer ROCHUSSEN verdedigt op nieuw de gegeven uitbreiding aan de wetgevende magt des Gouv. Generaals, waarna art. 24 met 41 tegen 14 stemmen wordt AANGENOMEN.

TEGEN, de heeren: Mackaij, Meeussen, Westerhoff, van Eck, Elout, Jespers, van Bosse, Zijlker, van Hoëvell, Reinders, Hengst, van Akerlaken, van Nispen en de Montzitten.

Bij art. 25 vraagt de heer THORBECKE wat het verschil is tuschen «buiten werking stellen» en «schorsen», waarvan het artikel spreekt. Voorts treedt Spr. in eene afkeurende beschouwing over de bepaalde bevoegdheid des Gouv.-Generaals, om wetten te wijzigen, en toont het zonderlinge argument aan, vroeger door den heer Baud ontwikkeld, dat de Gouv.-Gen. alsdan zou kunnen wijzigen wat de Staten-Generaal in Nederland hadden helpen tot stand brengen, en zoodoende vernietigen wat door het regt van amendement in eene wet is gebragt. Spr. acht het ondenkbaar, dat de mogelijkheid om zoo iets te zien gebeuren, kan worden in de hand gewerkt. In elk geval be-

hoorde dus de bevoegdheid tot « *wijziging* » uit het artikel geligt te worden.

De heer DE MAN wijst op de noodlottige gevolgen, die de bevoegdheid des Gouv.-Generaal zou na zich kunnen slepen, om plotseling in werking zijnde wetten *te wijzigen*. Moeijelijkheden, nadeelen, verwarring, niets anders kan daaruit voortspruiten, en 't is hem onmogelijk om zoodanige bepaling goed te keuren.

De heer ELOUT spreekt mede tegen het art. en rigt tot den Min. onderscheidene vragen. Het zwakke orgaan des Spr. belet nogtans iets daarvan met juistheid terug te geven.

Daarna werden de verdere discussien uitgesteld tot morgen ten 11 ure.

---

*'s Gravenhage*, 21 Julij.

* In de zitting der Provinciale Staten van Zuid-Holland, van gister zijn voortgezet de beraadslagingen over het verzoek van de heeren Breedé en Valois, directeuren van den Kon. Nederduitschen Schouwburg te 's Gravenhage, tot bekoming eener toelage uit de provinciale fondsen, tot ondersteuning van dat tooneel, en waaromtrent door de daartoe benoemde commissie was geadviseerd zich te vereenigen met het voorstel van Ged. Staten, om aan de adressanten toe te kennen eene subsidie voor dit jaar, ten bedrage van *f* 3000.

Na eene zeer langdurige discussie, waaraan onderscheidene leden hebben deelgenomen, is dat voorstel *verworpen* met 40 tegen 27 stemmen; en is mitsdien besloten het adres buiten beschikking te houden.

Vervolgens is, na eenige woordenwisseling, overeenkomstig de conclusie van het rapport der commissie ad hoc *aangenomen* het voorstel van Ged. Staten, tot daarstelling van een pontveer over de Oude Maas van Spijkenisse naar Poortugaal, in verband met eene begrinding van den weg van Poortugaal over Hoogvliet en Pernis tot Rhoon.

Insgelijks is, eenigzins gewijzigd, conform het voorstel der commissie, *aangenomen* het voorstel van Ged. Staten, tot het verleenen van eene provinciale subsidie voor de verbetering van den weg van Nieuwpoort tot Neder-Slingeland.

Eindelijk is, mede na zeer langdurige beraadslagingen, met 36 tegen 29 stemmen aangenomen het voorstel van den heer Roest van Limburg, c. s., strekkende tot het doen eener voordragt aan Z. M. den Koning, tot het brengen eener wijziging in het reglement op de uitoefening der kust-visscherij, in dier voege, dat aan deze worde vergund den steurharing te mogen kaken. Daarna is de vergadering gescheiden tot morgen ochtend ten 10½ ure.

* In de residentie zijn aangekomen en aan het *Hôtel de l'Europe* afgestapt, de heer Pierre Cardon, van Parijs, en de heer Napoleon Joseph Deby, directeur der stoeterij van het koningrijk Belgie.

Gister avond had in het Keizershof alhier, onder voorzitterschap van Dr. D. G. Mulder, eene vergadering plaats van de 's Gravenhaagsche afdeeling der vereeniging tot bevordering van fabrijk- en handwerknijverheid. Daarin werd beraadslaagd over de punten van beschrijving voor de algemeene vergadering der vereeniging, te houden in den Doelen te Delft, op Woensdag 9 Augustus e. k. Voorts werden drie afgevaardigden benoemd. Bij eene eerste stemming werden aangewezen de heeren Dr. D. G. Mulder en Mr. Cappeyne van de Copello. Bij eene volgende stemming staakten de stemmen tusschen de heeren M. H. Pimentel en Spruijt, zoodat er eene loting moest plaats hebben, die ten gunste van laatstgemelde besliste, terwijl eerstgemelde, daarna, tot plaatsvervanger werd benoemd.

* Z. Exc. de Min. voor de zaken der Herv. Eeredienst en andere kerkgenootschappen, zal op aanst. Dingsdag aan de leden der Synode een groot diner aanbieden.

* Naar men verneemt, zal de vergadering der Herv. Synode den 28 Julij hare zittingen staken en den 15 Aug. die hervatten.

Uit de aan de Tweede Kamer overgelegde rekening wegens de ontvangsten en uitgaven betrekkelijk het fonds der Algemeene Landsdrukkerij, over het dienstjaar 1852, blijkt, dat de ontvangsten bedragen hebben *f* 170,336.45½ en de uitgaven *f* 160,807.92½, zoodat het fonds een batig saldo aanwees van *f* 9,528.53½, welk overschot onder de rijks-ontvangsten van het dienstjaar 1852 zal worden verantwoord.

Volgens een berigt van Zr. Ms. consul te Boston, zijn aldaar gedurende het eerste halfjaar van 1854 aangekomen 2 Nederl. schepen uit Rotterdam met koffij, jenever, meekrap, vlas, staal, cichorei, pijpen en 60 vaatjes haring. Van deze schepen vertrok het eene met lading naar Rotterdam, het andere in ballast naar St. Johns in Nieuw Brunswick.

Gister is per spoortrein te Rotterdam aangekomen de Koning van Portugal, vergezeld door den Hertog van Oporto en gevolg. De reizigers werden aan het spoorwegstation ontvangen door den hoofd-ingenieur Conrad, en begaven zich naar de gewezen rijkswerf, waar zij zich op het koninklijk stoomjacht inscheepten, dat hen naar Dusseldorp zal overbrengen.

Voor de Provinciale Staten van Zuid-Holland is te Rotterdam den 20 dezer tot lid gekozen Jhr. Mr. W. T. GEVERS DEYNOOT, met 418 van de 752 uitgebragte stemmen. De heer Mr. J. C. Reepmaker bekwam 308 stemmen.

Op 19 dezer is van de werf *Hollandia* van de scheepsbouwmeesters Blok en Matthijsen te Amsterdam met het beste gevolg te water gelaten het fregatschip *Nederland*, groot ongeveer 350 lasten, gebouwd voor rekening van de heeren gebr. Hartsen. Dit vaartuig is bestemd voor de groote vaart, en zal gevoerd worden door kapt. P. Huidekoper.

De *Zeepost* meldt, dat het schip *Providentia*, kapt. Ahrens, van Taganrog, den 30 Junij te Konstantinopel zeilklaar lag naar Falmouth. De kapt. meldt, dat men den ingang van de haven Kertsch door middel van 20 gezonken schepen versperd heeft, zoodat die ingang thans niet breeder is dan eene scheepslengte, en des avonds met eene ketting gesloten wordt.

Wij vernemen met genoegen, dat aan den heer A. Jorritsma, te Dockum, de Amerikaansche zilveren medaille van verdiensten voor industrie en handel is toegekend, voor het door hem ter Tentoonstelling te New-York ingezonden middel voor schurft der schapen (Doccumensis genaamd) en de oogensnuif. (*P. F. C.*)

Naar wij vernemen, zegt het *Handelsblad*, moet in den vroegen ochtend van heden op eene boerenplaats op den Oetenwalerweg, buiten de Muiderpoort te Amsterdam (gemeente Watergraafsmeer), diefstal met inbraak en moord zijn gepleegd, terwijl de huisvader afwezig was. Door middel van eene bijl zouden de vrouw des huizes, de meid, benevens een der kinderen zijn gedood, terwijl aan een tweede kind zware wonden zijn toegebragt. Eene belangrijke som aan geld moet zijn ontvreemd. Men verzekert, dat de bedrijver of bedrijvers dezer gruweldaad zijn ontsnapt, zonder dat men tot nog toe hun spoor heeft kunnen ontdekken.

De *Amst. Ct.* zegt voorts:

Aangaande de vijf slagtoffers van het ontzettend misdrijf, heden in den vroegen morgen, vermoedelijk tusschen drie en zes ure, gepleegd, ten huize van Prikwinkel, groenteboer, aan den Ringdijk, in de nabijheid van het regthuis aan de Diemermeer, tijdens hij zich ter markt begeven had, vernemen wij, dat een der kinderen reeds dood in het Binnen-gasthuis alhier (Amst.) werd gebragt, en een tweede kort na de aankomst overleed. Het derde is nog in leven. De vrouw, in zwangeren staat verkeerende, en moorddadig aan het hoofd verwond, bevindt zich in bedenkelijken, hoewel mogelijk nog niet hopeloozen toestand, maar heeft nog geenerlei mededeeling omtrent het voorgevallene kunnen geven. De meid, ofschoon oogenschijnlijk nog zwaarder terzelfde plaatse getroffen, heeft haar bewustzijn herkregen en boezemt hoop op herstel in. Onder de bijzonderheden behoort, dat er geene buitenbraak gepleegd is bij den diefstal.

Den 15 dezer werd door den kapitein van Ellinckhuysen, kommandant van de kompagnie Veteranen in de kolonien van weldadigheid aan een oud gediende, met militaire plegtigheid, uitgereikt, eene, door Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden, aan dien soldaat ten geschenke gezondene ridder-orde van het legioen van eer, welke ridder-orde bedoelde militair in Fransche dienst had ontvangen, doch later bij het uitoefenen zijner functie had verloren. Dit geschenk werd vergezeld van de zilveren medaille voor 24 jarige trouwe dienst.

Aan giften en legaten heeft het Nederlandsche Zendeling-Genootschap ontvangen gedurende de zes eerste maanden dezes jaars de som van *f* 18,949.64½.

Wij vernemen met genoegen, dat het *Handboek der Dierkunde*, door prof. J. van der Hoeven te Leiden, waarvan reeds eene hoogduitsche vertaling het licht ziet, thans ook door prof. Clarck, te Cambridge, in het Engelsch wordt overgezet. Het is streelend voor het vaderlandsch gevoel, dat een wetenschappelijk werk, door een geleerden landgenoot vervaardigd, ook buiten 's lands, tot leiddraad der studie zal verstrekken. (*A. C.*)

**Deventer**, 18 Julij. Gisteren nam de heer baron van Heerdt adj. des konings en nu onlangs tot generaal-majoor kommandant der 1e brigade kavallerie [...] afscheid van de officieren van het garnizoen [...] hij allen aan een diner had genoodigd. Intusschen [...] die gelegenheid den inderdaad *algemeen* bemind[...] eene treffende verrassing bereid.

Op een gegeven teeken n. l. werd een tot [...] behoorend gebak opgeheven en bleek dit het [...] zijn van een buitengewoon fraai bewerkten en [...] zilveren beker met bijbehoorend plateau; blijkens [...] inscriptie, maar meer nog blijkens eene daartoe [...] allerhartelijkste toast van den luit.-kolonel Wilb[...] thans kommandant van het regement, was dit een [...] van de officieren van het 4 reg. Dragonders aan [...] raal, als een bewijs van hulde en dank voor het [...] en als een herinneringsteeken van hoogachting [...] toekomst. Diep getroffen bragt de generaal de [...] zijnen dank toe en gaf door zijne gevoelvolle [...] het meest stellige bewijs van innige wederkeerige [...] negenheid. (*U. C.*)

# Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 21 Julij 1854.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| **Nederland.** | Pct. | | **Rusland.** | | |
| Ned. W. Schuld. | 2½ | 59 5/16 ½ | | Pct. | |
| Dito Certificat. | 3 | 71 | *Hope* 1798/1816 | 5 | 99[...] |
| Dito dito . | 4 | 89 3/16 ¼ | Dito 1828/1829 | 5 | 99[...] |
| O. I. Leening. | 4 | | Cert. 1831/1838 | 5 | |
| Amort. Syndic. | 3½ | | Dito Dito | 4½ | 82[...] |
| Hand.-Maats. . | 4½ | | Dito *Hope* . . . | 4 | 77[...] |
| **Belgie.** | | | Dito *Stieglitz*. . | 4 | |
| Certificaten. . . | 2½ | | Dito dito 5e Ser. | 4 | |
| D° *Rothschild*. | 2½ | 48½ | Inschr. Assig. . | 6 | |
| **Frankrijk.** | | | Certific. dito. . | 6 | |
| Obligatien. . . | 3 | | | | |
| **Spanje.** | | | **Polen.** | | |
| Nieuwe . . . . | 1 | 18¼ ⅝ ¼ | Obligatien . . . | 4 | 66[...] |
| Dito Buitenl. . | 3 | 37¾ | **Oostenrijk.** | | |
| D° Binnenl. 6/m. | 3 | 34 ½ 1/16 | | | |
| Bew. Sp. Com. | | 4 1/16 | Metalliek . . . | 5 | 63[...] |
| Amort. Schuld. | | 3¾ | Dito bet. Amst. | 5 | 72[...] |
| **Portugal.** | | | Dito letter B . . | 5 | 72[...] |
| Londen nieuwe. | 5 | 36 ⅛ 36 | Dito 1847 . . . | 2½ | 32[...] |
| Dito uitgest. . | 4 | | Dito 1851/1852 | 2½ | 32[...] |

Philad, Bank-act. 3¼; Mexic., te Lond. 3 pct. [...] dito Onb. 23⅞, 24; Grieksche coupons *f* ⅔ ½.

De markt blijft na eene neiging van vooruitgang [...] met verkoopers in de hoofdsoorten van binnenl. en bu[...]fecten.

FRANKFORT, Donderdag 20 Julij. 5 pct. Meta[...] Spanje binn. 3 pct. 33⅜; dito 1 pct. 18.

LONDEN, Donderdag 20 Julij. Consols op t. 9[...] Mexico N. 3 pct. 24½; Peru 4½ pct. 67; Ecuador [...] Uitg. 6¼; Sardinie 5 pct. 85; Spanje 1 pct. 18, [...] dito 3 pct. buit. 36; dito Certificaten 3¾, 3¾ à [...] Passive 3¾, 3⅞; Russen 4½ pct. 82; dito 5 pct. 9[...] 4 pct. 91, 91; dito 2½ pct. 59½, 60.

Kalme beurs. — Op het einde waren Spaansche [...] gevraagd met steigende en vaste markt.

PARIJS, Donderdag 20 Julij. Fr. 4½ pct. 9[...] pct. 70.75; Sp. binn. 3 pct. 33; Belg. 4½ pct. [...] Metall. 5 pct. 80½.

WEENEN, Donderdag 20 Julij. N. Metall. 83½; [...] B. 97; Bankactien 1248; Zilver 24; Wissel Lond[...] dito Parijs 146.

Men verzekert, dat de Oostenrijksche troepen [...] stellig zullen binnenrukken.



Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.